

## gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajovsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 16. julija 1856.

## Poduk zastran žrebcev za pleme.

Razglas c. k. deželnega poglavarstva. (Konec.)

Po žrebcih z napačno postavljenimi nogami erbajo skorej vselej žrebeta to napako in so zavoljo tega za dosti manjšo rabo. Žrebci s takimi napakami se ne smejo nikakor za pleme rabiti.

Treba je tedaj gledati, da niso noge ne vèn ne noter obernjene; konji, kateri, kakor se pravi, da po perstih hodijo, in konji, kateri imajo zlo vèn obernjene kopita, imajo večidel tudi povežne kopita in razodevajo napačno stavo nog. Ravno tako je preozka stava sprednjih nog vselej znamenje tesnih in ozkih pers in takim žrebcom se ne smé dajati pravica za spušanje. Manj je ležeče na tem, če ima žrebec prednje noge pod se postavljene, pa se vé, da ne preveč. Če žrebec v sprednjih kolenih spognjen stoji, je to znamenje, da je bil že mlad preveč vpregan; če zraven tega nima žrebec še kake druge napake, se smé še za pleme rabiti.

Več je pa na tem ležeče, kako se delí v skoknem členu ali, kakor ljudje pravijo, v zadnjem kolenu sklepajo. Žrebci s sabljíčastimi nogami, to je takimi, pri katerih so pišala zadnjih nog prevec naprej kakor zlo izkrivljena sablja postavljene, ali pa taki, pri katerih pišala preveč navpik stojé, zarodé žrebeta, ktere so zavoljo slabosti v skoknem členu mnogim boleznim podveržene. Žrebci s takimi napakami niso za pleme.

Enako je tudi gledati, kako je bincelj postavljen, ker konji s predolgim binceljom, ki je povežno postavljen, radi skozi stopajo in včasih kakor medved tavajo. To so napake, ktere žrebeta poerbajo, in ceno kónj zlo zmanjšujejo.

Tudi na kopita se mora gledati, in žrebci, kateri imajo plošate kopita, pošvedrane ali sicer neredno ustvarjene kopita, se ne smejo za pleme rabiti, ker žrebeta potem zavoljo pogostnih kopitnih bolezin zgodej nehajo za rabo biti.

Da se tù imenovane napake spoznajo, je treba gledati, kako žrebec hodi in da si živinozdravnik, kateri žrebce za pleme namenjene ogleduje, jih prepeljevati dá in natanko gleda, kako hodijo in se gibljejo. Posebno je tù gledati, ali se zadnji del enako s prednjim giblje, in ali je gibanje nog redovno in enakomerno. Tudi je gledati, ali se konj kreše in z zadnjimi nogami v sprednje bije, ker te napake iz napačno postavljenih nog izvirajo. Ko živinozdravnik na hojo kónj gleda, bo tudi priložnost imel kakošno drugo bolezen zapaziti.

Žrebec za pleme naj je dobro rejen in krepek; medli, zlo izdelani žrebci z vdertim križem in kravjim trebuhom niso za pleme; tudi taki žrebci razodevajo malo moči, katerim se le senó in trava poklada in imajo za tega voljo velik vamp, bolj resasto dlako, vélo kožo z mastjó zalito.

Pred vsem je treba, da žrebec za pleme namenjen je zdrav. Zastran tega ni samo na to gledati, ali ima kake unajne ali notrajne bolezni, temuč živinozdravnik mora posebno na tako imenovane poerbljive in nalezljive bolezni paziti.

K poerbljivim se štejejo: tišavka, slepota, upornost in naduha. Mehurji na nogah, kakor tudi bolezní kostí, kakor krak (štihpajn), morske kostí na nogah so tudi bolezni, zavoljo katerih se mladi žrebci ne smejo spušati, če jih niso le po kakem unanjem poškodovanji dobili.

Kar nalezljive bolezni zadeva, je posebno gledati: na smerkelj, červivost in garje (grinte ali lišaje). Z žrebci, kateri imajo take bolezni, je koj po postavah ravnati.

Noben žrebec, kateri ima ktero, kakoršno koli smoliko, ne more, dokler ni ozdravljen, pravice za spušanje dobiti. Posebna dolžnost živinozdravnikov je, da nobenega žrebca, kateri ima ktero ravno imenovanih bolezin, za spušanje pripravnega ne poterdijo. Zlasti se morajo spolovila žrebceve natanko pregledati zavoljo francozov, in noben žrebec se ne smé spušati, ktereга spolovila so zatele ali na katerih se mehurčiki ali tvorčiki najdejo; takim žrebcom naj se za vselej pravica za spušanje vzame, in če jih njih gospodarji nočejo dati rezati, se jim mora posebno znamenje vžgati, da se poznajo.

## Gospodarske skušnje.

(Živ plot iz belega ternja, ki se tudi glog ali medvedova hruška, po nemško „Weissdorn“ imenuje) je po mnogih in gotovih skušnjah okoli sadnih vertov tudi zatega voljo posebnega priporočila vreden, ker ne samo le tiste bele metulje, katerih gosence so sadnemu drevju tako silno škodljive, temuč tudi več družih škodljivih metuljev in njih gosence na-se vabi, da se preselijo iz sadnega drevja in se uselijo na glog, kateri tako varuje sadje požrešnega merčesa. V 2. vezku nemškega časnika „za sadjorejo“ se tedaj na vso moč priporoča gospodarjem, naj blizo sadnih drevés zasadijo gloga, ker na nizkem tem germovji se lahko brez lestvic oberajo gosence in pokončajo in sadne drevesa ostanejo obvarovane. Glog in tiči so tedaj naj bolji pomočniki pridnim gospodarjem zoper škodljive gosence.

## Zdravilske stvari.

(Če se je človek opekel), pomaga na take opečine pokladati mjiline ali žajfine pene. Tudi pri živini, ki se je v ognji ali apnici opekla, pomagajo te pene. Čeravno mjilo (žajfa) ni ravno nič novega zoper opeklíne, vendar dr. Mank v Višavi na Marskem ne more prehvaliti teh pén.

## Življenje vodnih muh.

V 50. listu je gosp. Janežič popisal mušice v Ložu na Notrajskem in pozneje je tudi poslal v Ljubljano na ogled polno škatljico tistih mušic, ktere so bile za rumeno-pasaste vodne muhe ali enodnevnice spoznane (*Ephemera gemmata*); vélike so takrat že pošle, jih tedaj ni mogel več dobiti in poslati.

Na vprašanje: Kako se plodí ta živalica, in koliko časa živí? povémo naj poprej, da mušice te spadajo v versto tistih mergolincov (Insekten), kateri se izvalé iz jajčic in se potem še po trikrat čudno premené; prvič se namreč iz jajceta izleže červ ali gosenca; ta